

Nettverket Den Nordiske Trebyen

Nordisk konferanse - Arbeiderboliger og herregårder - bevaring og bruk

1.–3. september 2026 - Fredrikstad/Halden

En viktig del av trehusarven i Norge og de nordiske land er tusenvis, sannsynligvis titusener, av arbeiderboliger i ulike former og størrelser. Men det finnes også hva vi kan kalle herregårdspalasser. Denne konferansen vil løfte fram disse delene av vår kulturhistorie.

Østfold er et utmerket sted for dette. Her er det registrert et førtitalls områder med arbeiderboliger. De største er i Fredrikstad, Sarpsborg, Moss og Halden/Tistedal. Samlet dreier det seg om hundrevis av bygninger, bygget fra 1720 og fram til i dag. Noen er ganske små, andre er mindre hus med opprinnelig to eller tre leiligheter. Noen er brakker med 8-10 leiligheter. De aller fleste er bygd i tre, men noen også i tegl, hvor det ble rimeligere. Trangbodddhet preget arbeiderboligene til langt utpå 1900-tallet.

Østfold er også det fylket i Norge som historisk har hatt flest herregårder. Lensherrene hentet ut inntekter gjennom herregårdene, som var skattefrie hovedgårder. Disse omfattet igjen mange underliggende gårder, fra noen få til et hundretall, pluss husmannsplasser. Alle var forpliktet til å bidra med arbeid og ressurser til herregårdene.

Blant flere som har studert Østfolds arbeiderboliger, er landskapsarkitekt og forfatter Lars Ole Klavestad. Mattias Ekman er arkitekt og forsker og har fagansvar for herregårdskultur i Østfoldmuseene. Begge har viktige roller i arrangementet.

Et mål med konferansen er å skape en debatt om framtidig bruk og bevaring av arbeiderboliger så vel som herregårder i Østfold, i Norge og i Norden. Hva er de nåværende offentlige oppgaver og strategier, og hvilke endringer trengs?

Formelt er det Nettverket Den Nordiske Trebyen som arrangerer konferansen.

Fortidsminneforeningen i Østfold er økonomisk og praktisk ansvarlig for arrangementet.

Maksimalt er det 100 plasser, så registrer din interesse snarest. Bruk denne lenken:

<https://forms.office.com/e/6PDK1aP3kj>

Vi har søkt og fått en del støtte. Dermed blir deltakeravgiften kr. 2 990 kr. som inkluderer to middager, tre lunsjer, leie av lokaler, buss etc.

For studenter og elever i videregående skole er avgiften 1 990 kr.

Henvendelser kan sendes til styreleder Gerd Marie Ådna, gerd.adna@vid.no eller prosjektansvarlig Odd Iglebæk, oddigle@online.no

Program

Tirsdag 1. september: Fredrikstad og arbeiderboliger

09.00: Registrering, kaffe og te på *Værk*, Fergeportgaten 78B i Gamlebyen

10.00: Konferansen åpner på *Værk*

Velkommen v/ ordfører Arne Sekkelsten, Fredrikstad og Leif Karhs Jæger, Nettverket Den Nordiske Trebyen

10.30: Orientering om konferansen v/Gerd Marie Ådna, Fortidsminneforeningen Fredrikstad og Hvaler

10.45: Linda Veiby, Direktør for Samfunnsavdelingen, Riksantikvaren

11.00: Arbeid og bolig i Norden, en oversikt v/ Odd Iglebæk, arkitekt og journalist

11.30: Arbeiderbolig i tre i Finland og deres bevaring v/Mikko Laaksonen, Bryggmannstiftelsen

12.00 Danske eksempler v/ Søren Vadstrup

12.30: Felles lunsj på *Værk*

13.30: Østfolds arbeiderboliger v/fagbokforfatter Lars Ole Klavestad

14.15-17.00: Lokalsamfunnene langs Glomma – trehusmiljøer med verdi og utfordringer

Befaring med buss til Selbak, Sorgenfri, Nabbetorp, Vaterland

18.30: Minikonsert Torsnes Bras på *Værk*

19.00: Mottagelse og middag på *Værk*

Onsdag 2. september: Halden, Tistedal og herregårder

09.00: Buss fra Fredrikstad til Elingaard herregård

09.30: Omvisning Elingaard ved Mattias Ekmann, Østfoldmuseene og Per Willy Færgestad

11.30: Buss til Halden via Tistedal, lunsj i bussen

13.00: Byvandring i Halden v/ Fortidsminneforeningen i Halden

15.00: Kaffe Halden Teater

15.30: Foredrag: Halden og dens arbeiderboliger v/Jens Bakke, leder Østfold Fortidsminneforening

16.15: Foredrag: Østfold herregårder – deres fortid og framtid v/Mattias Ekmann, Østfoldmuseene

17.00: Felles middag Halden Teater

19.00: Buss tilbake i Fredrikstad

Torsdag 3. september:

Arbeiderboliger og herregårder – nordiske erfaringer – hva kan vi lære av hverandre?

09.00: Kaffe og te på *Værk*

09.15: Erfaringer fra 50 år med svensk byggnadsvård v/ byggnadsantikvarie Linda Lindblad

10.00: Utfordringer for norsk bygningsvern v/ tidligere byantikvar i Oslo Janne Wilberg

11.00: Danske utfordringer v/ sekretæriatschef Stefanie Høy Birk, By og Land, Danmark

11.30: Finsk bidrag. TBA

12.15: Lunsj på *Værk*

13.15: Hva er de største utfordringene for framtida?

Kommentarer fra Riksantikvaren, Østfold fylkeskonservator, Fredrikstads byantikvar og Fortidsminneforeningen, Nettverket Den Nordiske Trebyen. Spørsmål og debatt

15.00: Konferansen avsluttes

16.00: Omvisning på Kasernen

Praktisk info

Reise til Fredrikstad:

En gang per time er det tog til og fra Oslo sentralstasjon. Annethvert tog går videre til Gøteborg og tilbake igjen. Flybuss direkte fra Oslo Lufthavn (Gardermoen) til Fredrikstad. Se vy.no.

Overnatting:

Vi har bekreftet reservasjon av 23 motellrom og 18 hytter (01.–03.09.2026) på Aktivitetsbyen (5 minutters gange fra Gamlebyen). Enkel standard: <https://aktivitetsbyen.no/book-overnatting/>. Pris for enkeltrom kr. 710, dobbeltrom kr. 920 og trippelrom kr. 1020. Oppgi at dere er konferansedeltagere ved bestilling.

Gamlebyen Hotel har 13 rom og ligger midt i Gamlebyen. Her er prisene ca. det dobbelte. Ellers er det flere hoteller i sentrum med gangtid på ca. 15 minutter til ferjeleiet på Cicignon. Ferja tar 2 minutter over til Gamlebyen. Den er gratis og går hvert kvarter. Fra ferjeleiet til konferansestedet *Værk* er det 300 meter.